కలుపుమొక్కలు

౧౯౩౪ వ సంవత్సరం ఏప్రియల్ నెల "ప్రబుద్ధాంధ్ర" సంచికలో మొట్టమొదట ప్రకటించినప్పుడు దీనిపేరు "తెనుగురక్తం చప్పబడి పోతూవుంది" కాని ఇప్పుడిలాగ గ్రంథరూపంగా ప్రకటించడానికి సవరణలు చెయ్యడంలో పర్యవసానం మారిపోయింది. ఇప్పుడు దీని పేరు "కలుపు మొక్కలు"

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి చిన్నకథలు

కలుపు మొక్కలు

"చిత్తం చిత్తం. ఒక్క కలంపోటుతో తమ రొక బ్రాహ్మణకుటుంబానికి యావజ్జీవమూ అన్నం పెట్టించ గలరు"

"అన్నం పెట్టినా సున్నం పెట్టినా జిల్లాబోర్డు ప్రెసిడెంటుగాని, నావల్ల యేమవుతుంది?"

"పేరు మట్టుకి వారిదే. అంటే, మనవి చేసుకుంటాను. ఒక సత్రం వుందంటే దాన్ని ప్రతిష్ఠించిన దాత వేరూ, కనిపెట్టుకుని వుండి అక్కడ సద్దుబాట్లు చేసే గుమాస్తా వేరూనూ. అయితే, ఆదాత ఆజ్ఞని శిరసావహించడమే ఆగుమాస్తా విధి కాదా మహాప్రభూ?"

"నేను దాతను కానే? ప్రెసిడెంటు అంటే గుమాస్తా కూడా కాడే?"

"తమరలా సెల విప్పిస్తే నేనేం మనవిచేసుకోగలనూ? సబ్ కలెక్టరుధొరవారి శిఫారసు తోనేసి యేప్రెసిడెంటు బతగ్గలడూ?"

"నిజమే కాని అది పూర్వకాలం మాట. ఇప్పు డలాంటి పద్ధతు లేవీ సాగవు. వెనకటి రోజుల్లో యే మున్సద్దీపీ డరో జిల్లాబోర్డు ప్రెసిడెంటు అయేవాడు. అధి కార్ల దగ్గిర యెంత భయభక్తులతో మసులుకోవాలో వాళ్ళకి బాగా తెలిసివుండేది. ఇప్పటివాళ్ళు—చాలామంది మాటసుమా — స్కూల్ఫైనల్ కూడా కానక్కర్లేదు. ఓట్లు—ఇప్పుడంతా వోటుతో వుంది మహిమ. ఆపైని గుజరాతీ కోమట్లకి మంగళప్రద మైన పచ్చపెట్టి. ఇక చెప్పడాని కేం వుందీ? పెద్దసంతకమా చిన్నసంతకమా అని డఫేదారు నడిగిగాని—"

"తమరే వుపక్రమించారు కనక విన్నవించుకుంటాను. మన ప్రెసిడెంటుగారు—చిత్తగించారూ? తక్కిన అవ గుణాలు అలా వుండగానున్న — రాత్రీపగలూ కూడా—కేవలమూ వేశ్యావాటికలో—"

"సాటి బ్రాహ్మణ్ణి పట్టుకుని అలా అంటా వేమి టయ్యా?"

"సాటివాడు కనకనే మాకీ-తిప్పలు. బ్రాహ్మడు కన కనే మాఘస్నానాలూ దొమ్మరిగుడిసెలూను. అలా కాక. యే రెడ్డిగారో, యేనాయుడుగారో, యేచౌదరిగారో అయితే—"

"వా! బ్రాహ్మణ యుక్తి అంతా కురిపించేస్తున్నావే?"

"ఇందులో కడుపు మాడిన దుఃఖమే గాని యుక్తేం వుంది మహాప్రభూ?"

"అయితే, సంగతంతా తెలిసేవుంది కదా యే నాయకురాలినో పట్టుకోరాదుటయ్యా?"

"తమవల్ల కాకపోతేగదా?"

"అయినా సులభంగా పని జరిగే మార్గాలున్నప్పుడీ అవస్థ లన్నీ యెందుకూ?"

"భోగందాన్నో, కుట్టనో ఆశ్రయించడంకంటే అవస్థ యేం వుందీ? కాక : ఇంటిల్లపాదిమీా వొక నెలదినాలు పస్తుండి అయినా—"

"అలా దారికిరావయ్యా! జిల్లాబోర్డు ప్రెసిడెంటుకయితే సప్లయిలు మహాబాగా చేస్తారు నీవంటివాళ్లు"

"చిత్తం చిత్తం. నాది పొరపాటే. "రిక్తహస్తేన నోపేయా" త్తని కారిక కూడా వుంది. చిత్తగించారూ? కనక రేపీపాటికి—"

"ఏదో మాటవరస కంటే యిలా మొదలుపెట్టావేమిటయ్యోయ్? కాస్త శిఫారసు భాగ్యానికి నేను లంచం పుచ్చుకుంటానుటయ్యా?"

"లంచమా? ఎంతమాటా? ధర్మరాజు వంటి తమ

సన్నిధిలో అలాంటి మాట అనడాని కెన్నివేల గుండె లుండాలీ? పోనీ అంటే, తమవంటివారికి లంచ మివ్వడానికి నాకు తాహతు మాత్రం యెక్కడిదీ?......ఇంతకీ : మా కందరికీ ఆధారం చూపించబోతున్నందుకు తమ కొక్క మణుగునెయ్యి. ఏపులుసులో కయినా పనికివస్తుంది వొక బుట్టెడు బెల్లం. ఏరొట్టి ముక్కలోకయినా వాడుకోడాని కొక డబ్బా తేనెపానకం—"

"ఇవీ, యింకా యిలాంటివీ నాకు సప్లయి చేస్తా నంటావా యేమిటి? దిట్టమైనవాడవేనే?"

"తమ రాగ్రహించ రని ధైర్యం కలగబట్టి—"

"వెర్రిబ్రాహ్మడవు నీమీద ఆగ్రహం యేమిటి గానీ— రెండు రోజుల్లో మాపెద్దమ్మాయీ అల్లుడూ పిల్లలూ వస్తున్నారు నేనే కొంటాను గానీ—"

"వద్దు మహాప్రభూ, వద్దు. తెల్లవారాటప్పటికి నేను దాఖలుచేసుకుంటాను. నేనూ ఆడపిల్లలు గలవాణ్ణి. ఆడ పిల్లలికి పుట్టింటి ఆశ యెంత వుంటుందో, తల్లిదండ్రులు వాళ్ళ నెలా సంతోషపెట్టాలో నాకూ కొంచెం తెలుసు. పైగా నాకొడుక్కి తమ రన్నం పెట్టించా టప్పుడు, నేను, తమ అమ్మాయిగారికి కాస్త వుపమా, కాస్త కాఫీ—"

"అవునవును బెల్లం మాట కేం గాని—వెధవబెల్లం

మా యింటో యీగలు కూడా దానిమీద వాలవు గాని—నువ్వు కాఫీ అంటే జ్ఞాపకం వచ్చింది, నీదగ్గిర యీ మధ్యనే యీనిన ఆవుందిట కాదూ?''

“ఉంది మహారాజా, వుంది. నాకు జ్ఞాపకం వచ్చింది కాదు. ఇంకెందుకూ? తెల్లవారాటప్పటికి స్వయంగా తోలుకు వస్తాను నేను”

“గోదానం చేసుకున్నట్టనుకుంటావు కామోసు నేం?”

“రామరామా! దానం పట్టేదాకా తమకేం?”

“బ్రాహ్మల కిస్తే యేపేరు పెట్టినా దానమే అవుతుంది; గాని మాకిచ్చింది—విన్నావూ? సప్లయి ...ఇనాము ...నజరానా...నేమాను''

“చిత్తమండి''

“అసలు, మాకు, వైకళ్ళ కివ్వడానికే గాని, మేము పుచ్చుకోడాని కధికారం లేకుండా చేశారు కాదూ మీ బ్రాహ్మలు?”

“అనకూడదు కానండి—పూర్వపువాళ్ళు ముక్కుమూసుక్కూచోడం తప్ప మరేమీ యెరగరండి”

“ముక్కు మూసుకూ-చోలేను మీ బ్రాహ్మలు, ముక్కుదాళ్లు పోసి జాతి నంతనూ నిర్వీర్యం చేసేశారు''

“అంటే—”

"అంటేనా? మనిషినీ మనిషినీ విడతీసి, దూరంచేసి, అసూయ పెంచి,—అదంతా పెద్దగొడవ, దానికేం గాని— తెల్లవారితే ద్వారపూడి సంతకి జవాన్లని పంపుదా మను కుంటున్నాను మానెయ్యమంటావా?"

"ఇంకెందుకూ మహాప్రభూ?"

"నిజమే కదా?"

"ఇంకా—సందేహం—గాయత్రీసాక్షి"

"మాకులేని జంధ్యా లంటే మాకేం నమ్మకం గాని— మాఅమ్మాయిగా రిక్కడ వున్నంత కాలమే—కాదంటే వెంటిపూట పడేదాకానూ. తరవాత మీా ఆవు మా కక్కర్లేదు సుమా"

"ఏదో శాస్త్రం చెప్పిన తీరవాయిగా—వెట్టిపోయాక కూడా గుదిబండ లాగ—తరవాత నేను వచ్చి తోలుకు పోతాను కాదూ అన్నదాతా"

"సరే అయితేను. నువ్వు మాకు ఆవుని తోలిపెడితే యీకారణంవల్ల కూడా అది గోదానంలో చేరదు సుమా"

"అసలు, తమకి సందేహం—"

"సందేహాని కేమిా లేదు గానీ—అసలు సందేహం అంటే యేమిటి గానీ—యింకోటి కూడా వుంది గుర్తిం చావో లేదో?"

"ఏమిటండి?"

"అప్పటికీ అది దానమే అంటే, మళ్ళీ నువ్వు తోలుకు పోవడం దత్తాపహారం అయిపోతుంది. నీకు ఆపాపం చుట్ట బెట్టుకోకుండా వుండడాని కూడా అది దానంలో చేర్చ డానికి వల్ల కాదు. తెలిసిందా!"

"అవునండి"

"సరే వెళ్ళండి రేపు పొద్దున్న కనపడతారు కాదూ అవధానులుగారూ?"

"పొద్దున్నదాకానా, కాకులు కూశాటప్పుడు వచ్చి తమర్ని లేపనూ?"

"అదీ తెలివంటే. ఏమంటే? వెలుగు వచ్చాక అయితే దిక్కుమాలిన ప్రజలు—"

"పోనీ వొక పని చేస్తే?"

"ఏమిటదీ?"

"రాత్రి పన్నెండయాటప్పటికి—"

"భేష్! చాలా బాగుంది. మేము సినీమాకి వెళ్ళి వచ్చాటప్పటికి తోలుకువస్తా వన్నమాట"

"చిత్తం"

"అలా చెయ్యి. నేసీ రాత్రే ప్రెసిడెంటుకి ఘాటయిన వుత్తరం రాసి వుంచుతాను, పట్టుకు వెడుదువుగాని"

"అలాగే మహాప్రభూ!"

"మరి వెళ్ళు"

"అన్నదాతా సుఖీ భవ......"

౨

"మణుగు నెయ్యే?"

"మరి తప్పదు"

"ఒప్పుకునే వచ్చారా యేమిటి?"

"లేకపోతే చావనా?"

"ఇన్నాళ్ళనుంచి కాపరం చేస్తున్నాను, ఇంతమందిని కన్నాను, గాని పండుగురోజున అయినా మిల్లిగరిటెడు కంటే యెరగం—"

"ఈవుద్యోగాలు లేనప్పుడు ఆనిర్భాగ్యుడు మాత్రం యెరుగునా? వాడి రోజిది"

"ఇంకేమీ లేదుకదా?"

"ఆ—వు—కూ—డా—"

"ఏమిటీ?"

"ఇంటో కూచుని అలా రంకెవెయ్యడం కాదు ప్రజ్ఞ. మన ఆవుని కూడా తోలిపెట్టాలి"

"కొంప ముంచారు"

"ఎలాగో సమాధానం చెప్పుకోవాలి. లేకపోతే వుద్యోగం అంటే మాటలతో వుందా?"

"..................."

"ఇంతకీ; అబ్బాయి కది అత్తవా రిచ్చిందే కాదూ?"

"మీ కేమయినా మంచీ చెడ్డా తెలవాలా అక్కర్లేదా?"

"తెలవక యేం తక్కువయిందీ యిప్పుడూ?"

"మనమరాలికి పాలకోసం కదా వియ్యాలవారు దాన్ని తోలిపెట్టారు?"

"దాని తండ్రికి వుద్యోగం కోసం మనం తోలిపెట్టాలి"

"నలుగురూ గడ్డిపెట్టరూ?"

"నలుగురూ పెట్టే గడ్డెక్కువా, ఆయన పెట్టే అన్నం యెక్కువా?"

"..........నాకేం? కోడలి యిష్టమూ, అబ్బాయి మనన్నూ, ఆపైని మీ అవసరమూనూ. మీ యిష్టం వచ్చినట్టు చేసుకోండి"

"అబ్బాయే తోలుకువెడతాడు నాయిష్టం యేమిటి మధ్యన?"

"చంటిపిల్ల నోటి దగ్గిరి పాలు పడగొట్టి—పిల్ల లున్నారా ఆకలక టేరుకి?"

"రెండురోజుల్లో పెద్దకూతురూ, అల్లుడూ, మనమలూ వస్తున్నారు, వాళ్ళకి కాఫీ—"

"కూతుళ్ళ తండ్రేనా? నోరెలా వచ్చిందో?"

"అధికారం—అధికారం—అది గలవాళ్ళ నోటి కిక అడ్డేమిటి?"

"చంటిపిల్ల—మూడు మాసాలగుడ్డు—దాని వుసురు తగలదూ ఆయమ:డికీ?"

"మాట్లాడవద్దు. గప్‌చిప్! నిప్పున్న కర్ర తగులడక మానదు. ఇప్పుడు దీపాలు పెట్టాటప్పటికి "మాధవ కవళం" అంటూ వచ్చేవాళ్ళంతా పూర్వజన్మలో యెవరో యెరుగుదువా? ఈబాపతే. ఇక వూరుకో. పింఛను పుచ్చుకున్నాక యిక వీళ్ళమొగం చూసేవారెవరు?"

"ఆనక ఆయన గతి యేమిటో కాని యిప్పుడు పిల్ల కడుపు మాడుతుంది. ఇక డబ్బాపాలు పొయ్యాలి"

"ఒక్క నెల—ఒక్క నెల వోపిక పట్టు. ఆపూచీ అంతా అబ్బాయిదే కాని—అయినా కష్టసుఖాలు నువ్వుకూడా కోడలికి బాగా బోధించు. నెల తిరిగేటప్పటికి యాభై రూపాయలు గల్లున చేతిలో పడతాయి. మొదటినెల జీతంపెట్టి మాంచి కామధేనువుని కొనేస్తాను. అప్పుడింటిల్లపాదికీ పెరుగే. రెండో నెల జీతంపెట్టి వొక్క-

బనారసుచీర—చూశావూ? కోడలు పా—చ్ఛని మనిషి. కనక వూదారంగుది, జరీపువ్వులది కొని కట్టబెట్టా మంటే దాని మొగం యింతవుతుంది. మూడో నెల జీతంతో బుల్లెమ్మకి బాలతొడుగు. దాంతో దాని కడుపు కొట్టిన దోషం పోతుంది. తరవాత సంసారం వూటుగా—"

"అఘోరించినట్టే వుంది మీకల్పన. చాల్లెండి. నేర్చుకుపోయా రిక వూరుకోండి. ఇదో గొప్పగా చెప్పుకోకండి నలుగురూ తాటాకులు కడతారు"

"వాళ్ళ మొహం. అబ్బాయికి వుద్యోగం అయాక నేనిక ఆవాజమ్మలతో మాట్లాడతానూ?"

3

"తమ రలా అంటే—"

"నేనన్న దేం వుందీ యిందులోను? ఉన్నసంగతి చెప్పాను. ఆపైని మీయిష్టం"

"అలా కాదు. తమరు కోప్పడితే నే నాగలేను. నేను బ్రాహ్మణ్ణి. బీదవాణ్ణి. కుటుంబీకుణ్ణి. నేను చెప్పుకోడం కాదు గాని ఘనాపాఠీని. తమరు కాస్త అనుగ్రహించాలి"

"ఇప్పు డనుగ్రహానికేం తక్కువ వచ్చిందీ? వారు ఇంటికి రాగానే దర్శనం చేయిస్తాను. మీరు సావకాశంగా

చెప్పుకోడానికి కావలసినంత అవకాశం కలిగిస్తాను. ఏం?"

"తమరు నాలుక చివరినుంచి మాట్లాడితే—"

"మరినువ్వు?"

"....................."

"నువ్వు చేస్తూవున్న దేమిటయ్యా?"

"....................."

"వంగతోట దగ్గిర బావ కాదేం?"

"......కటాక్షించండి"

"ఏమిటిది? ...వోస్"

"స్వీకరించండి"

"లింగూ—లింగూ అయిదురూపాయల కాగితం చేతిలో పెట్టి పే—ద్ద మేరుపర్వతం లాక్కుపోదా మనా, వేష గాడవే"

"మహారాజులు కాదూ? ఇవి చేతులు కావు. కాళ్లు. రుద్రాక్షతావళం తాకట్టుపెట్టి తెచ్చానీ అయిదు రూపాయలూను. ఇక నన్ను కోసినా తేలేను. రక్షించండి"

"......అలా అన్నావా? సరే అయితే. అత్యాశ మిా బ్రాహ్మలికి చెల్లింది, కాని మాకు కాదు. ఇక రేపు—ఇవాళకి మించిపోయింది. తెలిసిందా? ఉదయం యెనిమిదిన్నరకీ వస్తే కాఫీ పుచ్చుకునేటప్పుడు వారి దర్శనం

చేయిస్తాను. అప్పుడు జవానుకి మాత్రం వొక రూపాయ తప్పదు సుమా"

"అదోటా?"

"మరి తప్పను. అంతా వాడితోనే వుంది"

"అయితే, యిక తల వొక్కటీ మిగిలివుంది ఆరూపాయకోసమూ అది తాకట్టు పెడతాను."

"ఏదో సర్దుబాటు చేసుకోవాలి మరి"

"ఏపూట కాపూట అవస్థపడేవాళ్లం, మేమేమి యివ్వగలం మహానుభావా?"

"నాకో కాగితం యిచ్చినందుకూ, జవానుకో రూపాయ యివ్వబోతున్నందుకూ, పూచీ అంతా మాదే అనుకోవద్దుసుమా"

"ఎంతమాటా? మరి యీవుత్తరం—"

"ఉత్తరం......"

"ఏం, అలా పెదవి విరుస్తారేం?"

"ఉలిక్కిపడవద్దు. ఉన్నసంగతి చెబుతున్నాను. అబద్ధాలు చెప్పడమూ, మొగం యెదట పొగడడమూ, దగా చెయ్యడమూ నాచేత కాదు. నువ్వెన్నివిధాల ప్రాధేయపడుతున్నావు కనక, నా మనస్సు వెన్నలాగ కరిగిపోతోంది, కరిగే పోయింది కూడానూ"

"చిత్రం"

"ఈపరిస్థితుల్లో నావల్ల నీకు జరిగే వుపకారం వారితో సావకాశంగా మనవిచేసుకోడానికి వీలు చిక్కడమే. పనంతా ఆవుత్తరంవల్లనే కావాలి. కాని—"

"......నిజం చెప్పండి"

"అదే చెబుతున్నాను. ప్రెసిడెంటుగారికి సబ్ కలెక్టరంటే యిష్టం లేదు"

"చచ్చాను. ఏం?"

"ఏమయితే యేం? అది అలాగా"

"అయ్యో!"

"ఆవుత్తరం నాలుక గీసుకోడానికైనా పనికిరాదు"

"కొంపగుల్ల—"

"అగ్గదీ, అగ్గదీ. రంగు తేలుతోంది. అక్కడ యే మాత్రం?"

"రామరామా! బ్రాహ్మణ పక్షపాతులండీ కలెక్టరు ధొరవారు. వెళ్లి ఆశ్రయించాను, అనుగ్రహించారు"

"అలాగేం? అబ్బా!......సరే, యేంజరిగిందో జరిగింది కుంభకోణం. అదంతా నాకెందుక్కానీ — చెప్పాను కాదూ? ఆవుత్తరానికీ తెల్లకాగితానికీ వొక్కటే విలవ"

"మరి గతేమిటి?"

"అపాయం లేని వుపాయం, దివ్యమైన దొకటుంది. కావలిస్తే చెబుతాను"

"సెలవివ్వండి"

"ఆవుపాయం అవలంబించారంటే మీరు వారిని చూడనే అక్కర్లేదు. తెల్లవారేటప్పటికి ఆర్డరు మీ చేతిలో పడుతుంది"

"అనుగ్రహించమన్నాను కాదూ?"

"చెబుదామనే కాదూ యీ ప్రయత్నం? అయితే, పని అయేక మాత్రం నా కింకో కాగితం—తెలిసిందా?"

"ఇంకానా?"

"......బాగుంది. అయితే రేపుదయం రావయ్యా ప్రెసిడెంటుగారి దర్శనం చేయిస్తాను. మీడబ్బు తిన్నాను కనక ద్రోహం చెయ్యను"

"ధర్మమా?"

"పోనీ, కష్టంగా వుంటే మీకాగితం మీరు పట్టుకు పొండి... ..."

"మాబాబ్బాబాబు. ఉంపించండి"

"................"

"ఉపాయం చెప్పండి"

"చెప్పనూ? మరి ముందు నువ్వు "ఊఁ" అనాలి."

"ఎక్కడ తేనూ?"

"మళ్లీమొదలా? ఎక్కడ తేవాలో, యెలా తేవాలో నేను చెప్పాలా? సరే కాసుకో, మణుగునెయ్యా—"

"......................"

"ఏం, తెల్లపోతా వేం?"

"తమ రేమిటో సెల విస్తున్నారు. నాతల విలవ తెలుసుకుని తమ రేమన్నా—"

"నీతల విలవ ఆవే చెబుతుంది"

"......................"

"నాలుక కరుచుకుంటా వేం?"

"......................"

"మాట్లాడ వేమయ్యా?"

"......................"

"నాదగ్గిరా వేషాలు?"

"ఆవుపాయం చెప్పండి"

"అలా దానికి రా. తప్పకుండా యిస్తావు కాదూ?"

"ఇచ్చుకుంటాను"

"లేకపోతే, మళ్లీ తెల్లవారాటప్పటికి ఆర్డరు రద్దయి పోతుంది సుమా"

"వద్దువద్దు, చెప్పండి"

"అయితే, యేదీ మీగాయత్రి—"

"...................."

"ఆ! చాలు, మరి విను. బాగా జ్ఞాపకం వుంచుకో"

"చిత్తం"

"మెరకవీధి—దగ్గిరాల శేషాచలం—ఎప్పుడయినా విన్నావా?"

"లేదు, ఎవరండి ఆయన?"

"ఆయన కాదు, ఆవిడ. వేశ్య"

"...................."

"ఏం మైలపడ్డావా? సచేలస్నానం చెయ్యాలా?"

"......ఏమయితేం, సెలవివ్వండి"

"అది చాలా అందకత్తె. బంగారబ్బొమ్మ. మాంచి ముమ్మరంలో వుంది. చూస్తే విడిచిపెట్టడం కష్టం. అప్పుడే నలుగు రైదుగురు పకీరు లయిపోయారు"

"వర్ణన అక్కర్లేదు. చెప్పండి"

"అది శిఫారసు చేస్తే—"

"శిఫారసా?"

"అవును. అంటే, సరసానికి వొప్పుకుంటే అన్న మాట"

"..................."

"మరి నీ తెలివితేటలూ, నీపాండిత్యమూ యిందులో తెలుస్తాయి"

"వేదం చెప్పుకున్నవాణ్ణి—"

"మరి నీకొడుక్కి కూడా ఆవేదమే చెప్పుకుంటే యీ తిప్పలు లేకపోవును కాదూ?"

"..................."

"వేదాలూ శాస్త్రాలూ మీకే వుండాలి. ఉద్యోగాలు కూడా మీరే కొట్టెయ్యాలి. అవునా?"

"..................."

"మీపూర్వులు మాకు సర్వనాశనం పెట్టినా చివరికి దాస్యం అయినా విధించారు. మీరు బయలుదేరి అది కూడా లేకుండా చేస్తున్నారు, కాదూ?"

"......ఇక యీవృత్తరం—"

"ఆముదం అన్నమాట. అందులోనూ వైకటో నెంబరు అంబాజీపేట సరుకు. పేగుల్లు మహాబాగా శుద్ధి చేసేస్తుంది. చేసేవేసింది కూడానూ"

"పుండుమీద కారం చల్లుతున్నారు మీరు"

"చీము పట్టకుండా తొరగా మానిపోతుంది నయమే కాదుటయ్యా?"

"......................."

"వెళ్లవయ్యా బ్రాహ్మడా! తెల్లసోయి నుంచుం టే అవుతాయి టయ్యా యీరోజుల్లో పనులు?"

"ఆపని చెయ్యక తప్ప దంటారా?"

"తప్పకేం? నిర్బంధమా యేమిటి? మానెయ్యడమే నాసలహా. అదే బహూ వుత్తమ మైన పని; కాని దానికి ముందు, ఉద్యోగవాంఛ వుందే? దానమ్మ కడుపు కాల, అది చేస్తోంది యిదంతాను. కనక దాన్ని వదిలించుకో గలిగితివా యిక వేశ్యాదర్శనమే కాదు, దేవతాదర్శనం కూడా అక్కర్లేదు. నిశ్చింతగా కూచుని జంధ్యాలు మెలి పెట్టుకుంటూ వేదాలూ, వేదాంగాలూ—బోలెడు పనుంది మరి దయచెయ్యం డీపాటికి"

"......శివశివా"

౪

"ఎవరు మీరు?"

"మేం బ్రాహ్మలం"

"దండాలు. అలా దయచెయ్యండి"

"శ్రీకృష్ణార్పణం........."

"ఏంపనిమీద దయచేశారూ? "

"పెద్ద పనిమీదే వచ్చాను"

"మేళం కావాలా, కచేరీ చెయ్యాలా?"

"నాకంత తాహతూ లేదు, ప్రస్తుతం అవసరమూ లేదు. నేను వేదం వల్లించాను. ఆవిద్యలో, యీజిల్లాలో నా అంతటివాడు మరి లేడు; కాని బహుకుటుంబీకుణ్ణి. పైగా, రెక్కలే ఆధారం. అన్నం పెడతావని వచ్చాను"

"ఏవూరు తమదీ?"

"అసలు దుప్పలపూడి; కాని నాలుగేళ్ళనుంచి యీ వూళ్ళోనే వున్నాను"

"........వస్తాను దయచెయ్యండి"

"   "

....

"........తమవంటివారిని సత్కరించడానికి శక్తి లేదు. తాహతున్నూ లేదు. అయినా "పత్రం పుష్పం ఫలం తోయం—శ్రీకృష్ణులవారు సెలవిచ్చారు కారూ? ....స్వీకరించి........దీవించండి"

"సకలసౌభాగ్యాలూ వున్నదానవు నిన్నేమని దీవించనూ? కాక: పదిరూపాయలు చేతిలో పెట్టి శక్తిలేదనీ, యోగ్యత చాల దనీ—"

"ఒక్కనెల గ్రాసమయినా యివ్వలేకపోయాను.

సిగ్గుగా వుంది. అయితే, యిది వార్షికంగా భావించి, యేటా వృకమాటు, ఇలాగే వుదయం పూజచేసుకుని యివతలికి వచ్చేటప్పటికి దర్శనం దయచేయిస్తూవుండండి"

"అమ్మా, ఆనందపారవశ్యం కలుగుతోంది. మాటలు రావడం లేదు. నీయోగ్యత విన్నాను. విన్నంతా నిదర్శనం కనబడుతోంది. చాలా సంతోషం. అయితే, నువ్వొక్క సంగతి ఆలించాలి. నేను నీదగ్గిరికి డబ్బుకోసం రాలేదు. కనక, ముందు, యీరూపాయలు నీదగ్గిర వుంచు......"

"........తమదగ్గిరే వుంచి తమరే వినియోగించండి. ఇచ్చేసింది మరి నేను పుచ్చుకోను. ఇక నావల్ల తీరవలసిన ప్రయోజనం యేమిటో సెలవిప్పించండి"

"చెప్పమంటావా? "

"సందేహం యెందుకూ? "

"సందేహమే లేదు, చాలా ఆశపడి వచ్చాను"

"కానివ్వండి, చెయ్యతగిందీ, చెయ్యగలిగిందీ అయితే నేను కాదనను"

"అనుగ్రహం వచ్చిందంటే నువ్వు మన్నుల్ని యెల్ల కాలమూ పోషించేస్తావు. అంచేతే నిన్ను వెతుక్కుంటూ వచ్చాను"

"సరే"

"వేశ్యావాటికలో అడుగు పెట్టడానికి నాకిదే మొదలు. సగం చచ్చి వచ్చాను; కాని నీయోగ్యత చూడగా సిగ్గుపడవలసిన ఆవశ్యకం యెంతమాత్రమూ కనపడదు"

"తమ కోరిక సెలవిప్పించండి"

"చేస్తా నని నువ్వు ముందు వాగ్దానం చేస్తేగాని నేను చెప్పలేను"

"అలాగ నే నెప్పుడూ వాగ్దానం చెయ్యను. వేశ్యల ద్వారా నెరవేరే రాచకార్యా లేమీ వుండవు. ఉన్నా మనవి చేశాను కానూ? ఆపనేమిటో ముందు తెలవాలి"

"......అలా అన్నావా?......అయితే విను. నాకు ఆరుగురు కూతుళ్లు. ముగ్గురు కాపరాలు చేసుకుంటున్నారు. ముగ్గురూ బిడ్డల తల్లులు. పెద్దకూతురు మనమలనే యెత్తింది. ఇంకా యిద్దరు ఆడపిల్లలికి పెళ్లిళ్లు చెయ్యాలి. ప్రస్తుతం నాలుగో అమ్మాయికి కార్యం చెయ్యాలి. ఇదిలా వుండగా; నాకొక్కడే కొడుకు. ఆకొడుక్కి మూడు మాసాల కూతురు——"

"తమ కుటుంబం, పొద్దుటి పూట లేవగానే చూసే వాళ్ళ పాపాలు పోగొడుతుందండీ"

"నీకలా తోచడం నా అదృష్టమే. మరి ప్రకృతం.

ఆకోడుకుని కష్టపడి యె. ఫ్ఫే. చదివించాను. అదేదీ అదీ?......యల్టీ—అది కూడా అయిపోయింది. ఉద్యోగం—అంటే యిప్పుడు మేష్టరీకోసం తిప్పలు పడుతున్నాను"

"........అలాగా?"

"అది నువ్వు శిఫారసు చేస్తే—"

"నేనా?"

"అవును తల్లీ! అలాగే తెలిసిందమ్మా! ఈ పుణ్యం కట్టుకోవూ?"

"ఇదేదో అగ్నిహోత్రప్పంత లా కనపడుతోంది. ఇదేదో కుట్రగా తోస్తోంది. అయినా అది యిచ్చేవారెవరూ?"

"జిల్లాబోర్డు—"

"ఆ!"

"ప్రెసిడెంటుగారుట"

"......................"

"ఏంతల్లీ? ఏం మామ్మా? ఏమిటో వ్రణికిపోతున్నట్టు కనపడుతున్నావేమిటమ్మా? ముచ్చెమటలూ పోస్తున్నట్టున్నూ కనపడుతోం దేంతల్లీ?"

"..................."

"మాట్లాడ వేం మామ్మా?"

"అదంతా తరవాత చూసుకుందాం. బాబయ్యా, నేను శిఫారసు చేస్తే యిస్తా రన్ని యెవరు చెప్పారూ?"

"ఎప్పుడూ వారి దగ్గిర వుండే గుమస్తా—"

"శ్రీహరీ ....శ్రీహరీ"

"అదేమమ్మా?"

"..................."

"నీవాలకం చూస్తే నాకేమో దిగులు పుడుతోంది, చెప్ప వేమిటమ్మా?"

"తమ రేమీ భయపడవద్దు. నా కివాళ కఠినపరీక్ష కామోసు. లేకపోతే యిది యిలా సంభవించదు. అయితే, బక్క-పలాచగా—విషపుచూపులూ—నంగినంగి మాటలూ—ఆఛండాలు డేనా తమకీ సంగతి చెప్పింది?"

"అవును, ఆబోసినోటిపులే"

"......దేవు డున్నాడా అవధానులుగారూ?"

"అదేం తల్లీ?"

"అదేమంటే? దేవుడు లేడు, దెయ్యాలు మాత్రం వున్నాయి. ధర్మం లేదు, అధర్మం అంతటా నిండిపోయి వుంది. మంచి మందులో కయినా లేదు, దౌర్జన్యం మాత్రం పెరిగిపోతోంది. నీతి మాలోనే కాదు, మన

దేశంలోనే లేదు. ఎవరేం చెప్పినా శుద్ధ అబద్ధం తప్ప సత్యం లేనే లేదు. ఎటు చూసినా హింస. ఎక్కడ పట్టినా రక్తం. దేవుడు లేనే లేడండీ''

"దేవుడి విషయమై ఇంతగా అపనమ్మకం కలిగించే సంఘటన నీకేమి సంభవించింది తల్లీ?"

"......కోప్పడవద్దు. నన్ను నిందించనూ వద్దు. బ్రాహ్మల్లో కటికిఛండాలులు వున్నారంటూరా? లేరంటూరా?''

"లే—ర—ని—చె—ప్ప—లే—ను''

"అయితే, ఆఛండాలులకు తమరు చెప్పిన ప్రెసిడెంటు మొనగాడు. కులపెద్ద"

"...................."

"ఏం, కష్టంగా వుందా తమకి?"

"లేదు...; కాని పాకీవాళ్ల స్వాధీనంలో కూడా కొన్ని పను లున్నాయి"

"నిజమే; కాని పాకీవాళ్లని ఏమీ అనకూడదు. ఏమంటే? పాకీపని వాళ్లకి వృత్తి. వృత్తికీ ప్రవృత్తికీ సంబంధం యేమిటీ?''

"నిజాని కేమీ లేదు''

"కనక, పాకీవాడు పాకీ పని చెయ్యాలి. లేకపోతే

అంతకంటే యెక్కువ యోగ్యత కనపరచాలి "

"అవును"

"మరి బ్రాహ్మడు? "

"దైవికాంశ కనపరచాలి"

"మన ప్రెసిడెంటు దగ్గిర ఆదైవికాంశ దాకా యెందుకూ, మానవాంశ కూడా లేదు, సరికదా, రాక్షసుల అంశ మాత్రం పూర్తిగా వుంది"

"కొన్ని అవగుణా లున్నా యని విన్నాను. పరమ దుర్మార్గు డని తెలవదు"

"దుర్మార్గుడే కాదు పశువు.........పశువుకంటే అధముడు"

"నీకేమి అపకారం చేశాడు తల్లీ ఆయన? "

"నాకేమీ చెయ్యలేదు అపకారం; తన ఆటవికత మాత్రం బయట పెట్టుకున్నాడు"

"అంటే? "

"నాట్యసంప్రదాయాలను కోయవాళ్ళు కూడా శిరసా వహిస్తారు. మన ప్రెసిడెంటు ఆమాత్రమూ కాలేక పోయాడు"

"బోధపడలేదు"

"నేనొక బ్రాహ్మల యింటో పెళ్లికి మేళం వెళ్లాను"

"సరే"

"మొగపెళ్ళివారికి మన ప్రెసిడెంటు చుట్టం"

"పెళ్ళికి వచ్చారన్నమాట"

"అవును......ఒక రాత్రి బసకి రమ్మని నాకు కభురు. తమకి నా సంగతి చెప్పిన ఆపూరకుక్కే రాయబారి"

"తెలవక అడుగుతున్నాను, అమ్మా, నీకూ ఆయనికీ యిదివరకి సంబంధం లేదూ?"

"లేదు. కభుర్లు వచ్చాయి. నే నంగీకరించలేదు"

"అ—లా—గా?"

"మాపింతల్లి కూతురికీ ఆయనకీ సమ్మంధం వుంది దానికీ నాకూ వున్న అనుబంధం పురస్కరించుకుని నేను వల్లకాదన్నాను. ఒకమాటు ఈసంగతి దానితో చెప్పగా, దీనిమీద వాళ్ళిద్దరూ తగువు లాడుకున్నారు. మరో రెండునెల్లకి వాళ్ళకి చెడిపోయింది"

"చాలా గొడవ వుందే?"

"నే నెప్పుడూ, యెక్కడా, యెవరి బసకీ వెళ్ళను. పైగా మేళం వెళ్ళినచోట బ్రహ్మచర్యం ఆచరిస్తాను... ......వల్లకాదని కచ్చితంగా చెప్పేశాను"

"మంచిపని చేశావుతల్లీ"

"నూరు రూపాయల కాగితం మీద పడేశాడు. పుల్లాకుని చూసినట్టు చూసి నేను దూరంగా వెళ్లిపోయాను''

"........అగ్రజాతుల్లో పుట్టవలసినదాన వమ్మా నువ్వూ"

"అదేమన్నమాట బాబయ్యా? ఇప్పు డగ్రజాతుల విశేషం యేమిటీ? అగ్రజాతుల్లో మాత్రం స్త్రీలకి ఆదర గౌరవా లున్నాయా? అగ్రజాతుల్లో కూడా స్త్రీ అంటే బానిసే కాదూ? ఆటబొమ్మే కాదూ?"

"................"

"ఏం, కష్టంగా వుందా బాబయ్యా? అయితే, నేనన్న మాట మరచిపొండి. కరుణించి నన్ను క్షమించండి..."

"అక్కర్లేదు తల్లీ, అక్కర్లేదమ్మా, నువ్వు లోకవృత్తం చెప్పావు. కనక క్షమించనక్కర్లేదు...అయితే, తరవాత యేం జరిగిందీ?"

"ఆవూరకుక్కగా డేం చెప్పాడో, మతిపోయిందో అసలంతేనో, మన్నాడు సాయంత్రం సభలో నేను గజ్జె కట్టివుండగా విప్పించి సత్రకాయచేత కట్టించాడు. రాత్రి వూరేగింపులో నన్ను కట్ట మన్నాడు"

"నీమీద పగపట్టా డన్నమాట''

"పశుత్వం కాని యిది పగా బాబయ్యా? సభలో నాయకురాలిని గజ్జె విప్పించినవాడూ, వూరేగింపులో నాయకురాలిని గజ్జె కట్టమన్నవాడూ మనిషేనా?"

"ఇప్పటివాళ్ళకి మన విద్యలూ, మన సంప్రదాయాలూ, మన మర్యాదలూ యేం తెలుసును తల్లీ?"

"విద్యలు అక్కర్లేదు కాని ఆవిద్యలు నేర్చిన స్త్రీలు కావాలి. అంచేతే పశువు లనడం.........అదలా వుండనివ్వండి. తరవాత వాకబు చేశాను. మన ప్రెసిడెంటుకి రూపతృష్ణతప్ప మరేమీ లేదు. ఈకుట్ర అంతా ఆ వూరకుక్కది"

"మెహార్బానీకోసమా?"

"కీలుబొమ్మని చేసి చాటునా మాటునా గడ్డి కరవడానికి"

"......................"

"ఎంత కల్పనో యిప్పుడు బోధపడిందా! సాధారణంగా మేము డబ్బు తెచ్చినవాడి నల్లా చేరనిస్తాము. అయితే, వాళ్ళలో రసికులు కాదగ్గవాళ్ళు నూటికొకడో యిద్దరో వుంటారు. తతిమ్మా అంతా—"

"బ్రాహ్మణు, పెద్దింటివాడు, మన ప్రెసిడెంటే యిలా అయినప్పు డిక తక్కినవాళ్ళ మాటెందుకూ?"

"నేను శిఫారసు చెయ్యడం అంటే యేమిటో తమ కిప్పుడు బోధపడిందా?"

"తెలిసిం దమ్మా"

"నేనంగీకరిస్తా ననుకోండి. అయితే, అబ్బాయిగారికి వుద్యోగం యివ్వడం నిరుకా?"

"అలాగే చెప్పాడు గుమాస్తా"

"అంటే నా ఆత్మద్రోహమూ, మన ప్రెసిడెంటు పశుత్వమూ కలిస్తే వొక బ్రాహ్మణకుటుంబానికి భుక్తి యేర్పరుస్తా యన్నమాట. కదుటండీ?"

"....................."

"కనక బాబయ్యా, ఈరాత్రి ప్రెసిడెంటుని తీసుకు రమ్మని వూరకుక్కతో చెప్పండి"

"అమ్మా—"

"ఒక్క దమ్మిడీ అయినా పుచ్చుకో దనిన్నీ చెప్పండి"

"అమ్మా—"

"కూచోండి బాబయ్యా, అప్పుడే లేస్తారేం?"

"ఏమీ లేదు. నేను వచ్చినదారినే వెళ్లిపోతాను. నువ్వు ఆత్మద్రోహానికి సిద్ధపడవద్దు"

"అదేమీ?"

"ఇంత కుట్రా? ఇంత ద్రోహమా? తనలాగా తార్పు

డుకాడే. నన్ను కూడా తనలాగ తయారుచేస్తాడా యానీ చుడు? నీకూ ప్రెసిడెంటుకీ యిదివరకే సంబంధం వుందనీ, ప్రాధేయపడితే నువ్వు శిఫారసు చేసి పని యిప్పిస్తా వనీ వచ్చాను. పైగా, నువ్వింత యోగ్యురాలవని యెరగనే యెరగను. నేను బ్రాహ్మణ్ణి. వేదం వల్లించాను. యాచన చేస్తూ కుటుంబపోషణ చేసుకుంటున్నాను. ఇక ముందు మరో నలుగుర్ని ఆశ్రయిస్తూ వుంటాను కాని, వేశ్య అయినా కులాంగనలాగ ఆభిజాత్యం కల వొక కళావతిని తార్చడానికి—స్వార్థంకోసం వొక భీతహరిణాన్ని పులి వాత కండ చెయ్యడానికి నేను సాహసించలేను. కనక తల్లీ నన్ను క్షమించు. నాకోరిక మరచిపో. నాకు సెలవియ్యి''

“వల్లకాదు, బాబయ్యా, తమరు వెళ్లడానికి వల్ల కాదు. నానూాలంగా వొక వేదమూర్తి కుటుంబానికి జీవనాధారం యేర్పడడం నా అదృష్టం. నాజీవితంలో యిదెంతో పవిత్రమైన సంఘటన. ఇలాంటిది మళ్ళీ లభించదు. ఇంతకీ: నేను పతివ్రత నెలాగా కాను. మగ నాలి నంతకంటే కాను. కనక దీనివల్ల నా కిప్పుడు కొత్తగా సంభవించే పాతిత్యం కూడా యేమీ లేదు. నాకు విచారం లేదు. తమరూ విచారించవద్దు''

“తల్లీ—''

"ఇకనేను వినను. తమ రేమీ సెలవివ్వవద్దు. ఇది యిలా జరిగి తీరవలసిందే. మనవిచేసుకున్నానుకానూ? పశువులతో సాహచర్యం మాకు పరిపాటే. బాబయ్యా, తమరు బెంగపెట్టుకోవద్దు. ఇందాకా నేను చెప్పినమాట వూరకుక్కతో చెప్పండి"

"నన్ను—"

"మ రేమీ చెప్పనివ్వను. మరోలాగ చేశారంటే, నేర్చిన వేదానికి తమరు ద్రోహం చేసినవా రవుతారు"

"నాకంతాని కురి బిగించావమ్మా"

"తమరలా సెలవివ్వవద్దు. ఇక దయచెయ్యండి. ఎప్పుడేనా దర్శనం దయచేయిస్తూ వుండండి. అమ్మగారికి నా దండాలు మనవిచెయ్యండి"

"అమ్మా, నోరు కుట్టేశావు. కాళ్ళూ చేతులూ కట్టేశావు. నన్ను జీవచ్ఛవాన్ని చేసి—"

"అంతమాట అనవద్దు బాబయ్యా"

"ఏం సత్తా, తల్లీ నీది? ఎంత యోగ్యురాలవమ్మా నువ్వు? ఏంజన్మ కన్నా నీది? వేశ్యాకులంలో నువ్వు తప్ప పుట్టావమ్మా"

"ఏం, వేశ్యాకులం అంత చెడిపోయిందా బాబయ్యా? అగ్రజాతి గృహిణు లందరూ మచ్చ లేనివా రేనా

నాయనగారూ? మాలో నన్ను తల తన్నే యిల్లాళ్ళు— సాను ఆయి వుండిన్నీ పాతివ్రత్యానికి వరవడి పెట్టేవారు వేలున్నారు. కాని లోకం గుడ్డిది. పురుషులు మత్తులు... ఇప్పు డిదంతా అప్రస్తుత ప్రశంస. దయచెయ్యండి. ఒక్క- మాటు పాదాలు........."

"శ్రీకృష్ణార్పణం.........ఎన్ని తిప్పలు పెట్టాడూ నాకూ! దేవుడు లేడూ? గాయత్రీదేవి యిదంతా చూడ్డం లేదూ? ఈ ద్రోహి — ఈ అప్రాచ్యుడు ముందుకి వస్తాడా?........."

X

"........పద్హాను, పద్హేను, పద్దెనిమిది, పం— ధొమ్మిది, ఇర్వై"

"ఏం రెండువందలూ వున్నాయా? "

"...... ...ఉన్నాయి; కాని కడిగేసినట్టు వైట్టి రూపాయలా తేవడం? "

"......................"

"మర్యాదలు తెలవ్వండీ మీ బ్రాహ్మలికీ. బజారంతా బత్తాయి పళ్ళలా దొర్లిపోతున్నాయికదా, నాక్కవంద పట్టించుకు వస్తేం?.........పోనీ, నాలుగు చెక్రకేళీ

గెలలు, వొక్క డజను ఆపిలుపళ్లు, నాలుగు శేర్ల ద్రాక్ష పళ్లు—"

"తోచింది కాదు. ఆగ్రహపడకండి. మొదటినెల జీతం—"

"సంవత్సరాని కారువందలండీ. రెండేళ్లకీ పన్నెండు వందలు—"

"ఇంకెందుకూ, తెస్తా నన్నాను కాదూ? "

"అయితే యింకోటికూడా మరిచిపోకండి"

"ఇంకా యేమిటి? "

"ఒక్క పరికిణీగుడ్డ. నాలుగ్గజా లయితే చాలు. గజం రెండూ రెండుంబావులా—రొక్కం నాచేతిలో పడేస్తురూ నేను తంటాలు పడతానూ"

"....................."

"ఏం మాట రాదేం? "

"....................."

"నాకొక్క కూతురండీ లేకలేక నలుగురు కొడుకుల వెనక పుట్టిందండీ! మొన్ననే తొమ్మిదేళ్లు నిండాయండీ! మా అత్తగారి పేరు పెట్టుకున్నామండీ? వెన్నప్పంలా పెంచుకుంటున్నామండీ! అదంటే నాకు ప్రాణమండీ! "

"తెస్తాలెండి"

"రైటో! అదీ మాట. అదీ దర్జా. ఇక వెళ్ళండి. తెల్లవారేటప్పటికి మాయింటికి రండి"

"అలాగే .... అయితే, రెండుసంవత్సరాలకీ వొక్కమాటే ఆర్డరు పడిపోవాలి సుమండీ"

"..........నాలుకా తాటిపట్టా యిది? దీనికి తిరుగుం దనుకున్నారుటండీ?"

"మరి సెలవు"

"సెలవు"

"......... చూడండీ! "మాలపిల్ల" ఫిలింట, వెడదామా?"

"నేను బయలుదేరితే మావాళ్లు కూడా బయలుదేరతారు తెలుసా?"

"అంతట్లో యేం మునిగిపోయింది, జట్కా పంపిస్తాను బయలుదేర తియ్యండీ"

"సెబాస్! మాంచి తెగువకల బ్రాహ్మడవయ్యా! చూడండీ, జిల్లాబోర్డు మనకి స్వార్జితం అనుకోండి. ప్రెసిడెంటు బతుకు మన గుప్పిట్లో వుందనుకోండి. కనక, నన్ను మీరు మరిచిపోకండి, మిమ్మల్ని నేనూ మరిచిపోను"

"సంయే"

"ఈ రెండేళ్ళూ అయిపోయాక మిమ్మల్ని వందరూపా

యల గ్రేడుకి లాగేస్తాను చూసుకోండి"

"........గుడ్ బా-య్, గుడ్ బా-య్"

"................"

"........ప్రెసిడెంటుగారు—"

"వస్తున్నారా రమ్మన్నారా?"

"వస్తారుట"

"తీసుకువచ్చి నువ్వావతలికిపో. ముందివిగో యీ... ......అయిదురూపాయలూ రోడ్డు కంట్రాక్టు బాపతు. ఈరెండూ స్కూల్‌మాష్టరీల బాపతు. పట్టుకుపో"

"థాంకుస్. థాంకుస్ ...."

"......................"

"........కంట్రాక్ట ర్లెవరేనా కనపడ్డారా?"

"లేదండి"

"దరఖాస్తుదార్లో?"

"లేదన్నమాటే"

"నుంచున్నపాళంగా డబ్బు కావాలే, మరెలాగా?"

"రేపయితే సప్లయి కావచ్......ఉ"

"రేపటిదాకా ఆగను. అధమం నూరు రూపాయలయినా పట్టుకు వెడితేగాని యివాళ అమ్మాణ్ణి గుమ్మం యెక్కనివ్వదు"

"ఏం, మొగం ముడిచిందా?"

"నిన్నరాత్రి వుత్సాహం అంతా వచ్చిపోయింది"

"అదంతా యివాళ కూడతీస్తాను, అమ్మాయిణ్ణి మాట నురిచిపోండి"

"అంటే?"

"దానబ్బసాని దగ్గిరికి వెడదాం యివాళ"

"ఏమిటీ?"

"ఇవాళ మీతపస్సు ఫలించింది."

"ఎవరోయ్?"

"చెబుతా కాదూ"

"రాజామణా?"

"ఛా"

"నీలం—"

"ఛీ"

"వీరభద్రం—"

"ఛేస్"

"మరెవరోయ్?"

"చూస్తారు కాదూ? భోజనం చేసి యిక రెండు గంటల్లో బయలుదేరడమే కాదూ?"

"భోజనమూ వద్దు వల్లకాడూ వద్దు, ఇప్పుడే—"

"........ ...."

"ముక్కుమీద వేలు తీసెయ్, పిలూ డ్రైవర్ని...."

"అలాకాదు—పోనీ చెబుతా కూచోండి"

"త్వరగా"

"శేషాచలం"

"దుగ్గిరాల—?"

"అవునదే"

"వ్వా—య్యేస్స్! గుమాస్తా అంటే నువ్వేనోయ్! చక్రవర్తులదగ్గర ప్రయివేటు శక్రటరీగా—"

"మాటలే కాదూ? వొట్టి షేక్‌హాండులే కాదూ?"

"ఇక అలా కాదు. విసిరికొట్టిన సానిని లొంగతీశావు నువ్వు. ఏంచేసినా నీరుణం తీరదు. నీకేం కావాలో చెప్పు ఈక్షణంలో చేసేస్తాను"

"అయితే, దీనిమీద సంతకం పెట్టండి......"

"ఏమిటిదీ?.........రోడ్డు మెటలింగు కంట్రాక్టా? ఏమయినా రాల్చుకున్నావా?"

"రామరామా! ఆయన మా అత్తవారి చుట్టమండీ"

"వెంకటయ్య కొండరుకంటే యెక్కువ రేటుదే?"

"దిద్దించేస్తాలెండి"

"గప్‌చిప్! తొరగా అయిపోవాలి......"

"......దీనిమీద కూడా కాస్త బరికెయ్యండి"

"ఇదేమిటి?"

"హైస్కూల్లో కాళీ."

"రెండున్నాయి కదా?......ఓహో, యాభైరూపాయలదా? ఇందులో నయినా యేమయినా—"

"పరమదరిద్రుడు. పైగా మాఅత్తవారి పురోహితుల వారి ఏకైక అల్లుడు. వద్దువద్దంటూ వుంటే మా అమ్మాయికి దక్షిణాదిపరికిణీగుడ్డ—"

"ఛూ......పోనీ నాకేం?......"

"..................."

"ఇదేమిటి?"

"రెండుమాసాల కాళీ"

"పాతికరూపాయలదా?"

"అవును"

"ఇందులో నయినా—"

"దీనివిషయం శిఫారసు చెయ్యడానికే శేషాచలం—"

"ఆ!"

"అవధానులుగారిని దానిమీదకి వుసికొల్పాను."

"అసాధ్యుడే!దానిమొదటే ఆర్డరు వెయ్యకూడదూ?"

"కులాసాగా కాలం గడుపుకోకుండా అంతఃపురంలో

కూడా మీకీ పాడు వ్యవహారా లేమిటండీ?"

"సెబాస్! నీవంటి హంగుదారుమరి లేడోయ్"

"మీరు నన్ను కాస్త కనిపెడుతూ వుంటే నాజీవితం మీకోసం ధారపోసెయ్యనూ?"

"ఇకముందు నువ్వు సంతకం పెట్టమన్నచోట "యేమి" టని అడక్కుండా—చూడకుండా సంతకం పెడతాను, సరా? వీలయినంతవరకూ బోర్డుసొమ్ముకూడా—"

"మీాపేరుగా వొకకొంప—"

"కొంపేమిటి. మళ్ళీ, "మేడ" అను. దానికి పునాది వెయ్యడానికి ప్రధానమంత్రిని లాక్కువస్తాను చూసుకో"

"అయితే. ఇక నేను పోయి, అంతా సర్దుబాటు చేసి, కాస్త భోంచేసి వస్తాను, మెనిమిదిన్నరకి సిద్ధంగా వుండండి"

"ఆల్‌రైట్ మైడియర్ ప్రీమియర్"

౧౯౩౬ ఏప్రిల్

(సవరణలతో)